

حقیقت تل مادي او قانونمند دي!

عيني واقعيتونه او ټولې پېښې چې په عالم الاسباب کې د انسان او نورو مخلوقاتو لپاره مسخر او مقدر گرځېدلې، همزمان او هم مکان لوی قانونمند حقیقت جوړوي او انسان د الاهي عالم با شعوره خلف مخلوق په حيث، ددې لپاره د نوموړي لوی حقیقت په معرفت مکلف گرځېدلې، ترڅو ټول مادي نعمات، چې خدای د دغه لوی حقیقت په بنیاد شته کړي، د خدایي عدل، انصاف او عامه پیرزويني له مخې په ټولومخلوقاتو، دهغوی د ذاتي خلقتي خصوصیاتو او ضرورتونو په تناسب رواداري او پیرزوينه ولري. دغه مادي وجودي عيني واقعيتونه د کل او ځانگړو ماکره او میکره مادي واحدونو په حيث د همزمان او هم مکان نه شلیدونکي لحظوي او ابدی بدلیدونکو مناسبونو او اړیکوسره واحد جهاني نظام جوړوي. دغه واحد نظام همزمان او هم مکان نوي او زور، متحرک او ساکن، ستاتیک او ډینامیک او دپته ورته نور ډېر همزمان او هم مکان هر اړخیزه متضاد او موافق وضعیتونه، حالتونه، خواص او خصوصیات لري. له یوې خوا په لحظوي بدلیدونکي نظام کې قدیم هیڅکله نور په قدیم کې وجود نه لري او قدیم د نور له سرعت څخه هم په چټکۍ سره د ابد په لور خغلي او حال ته د وخت په نوم هیڅ مقياس څوک قایلیدلې نه شي، خوله بلي خوا په همغه قدیم کې ټول ماهیتونه او کیفیتونه دقانونمند بهیر په بڼه ساتلي پاتې دي او پوهان کولی شي د قانونمندو لارو په مختلفو زماني او مکانی ابعادو کې لازمی او مطلوبې محاسبې، قانونندی، اعداد او ارقام تر لاسه کړي. حال هم د جهان د لحظوي بدلون په نسبت د هیچا په قابو او گورت کې نه شي راتلای یا په بل عبارت حال عملاً وجود نه لري، خو له بلي خوا د قدیم څخه تر ابد پورې ټول حقایق او واقعیتونه په ټولو ستاتیک - ډینامیک بدلونونو او مختلفو کمی او کیفی واقعیتونو سره یوځای دحال دوضعیت، موقعیت، منفذ، مجرا او مقطع څخه څیرل کیدلې او ارزول کیدلې شي او پرته له دغه وضعیت څخه بل امکان هیڅ وجود نه لري. په ابدی نظام کې ابد هم هیڅکله ابد ته نه رسیږي، خو د هر ابدعيني واقعیتونه د حال د څیړنو په بنیاد څیړل کیدلې او لازم نتایج تر لاسه کیدلې شي. نو ځکه ویلي شو، چې ددې جهان د څیړني وړ واقعیتونه او لوی حقیقت یوځای همغه دي چې همدا اوس او په همدې لحظه کې وجود لري او بل هر واقعیت او حقیقت هم یوځای د حال له موجوده وضعیت څخه څیړل کیدلې شي. هغه کسان، چې هڅه کوي ددې جهان پیل او پای ولټوي او په دغه بنیادونو خپلې علمي - فلسفي څیړني او ارزونې پیل او دوام ورکړي، دغه فکرونه یې بی بنیاده او څیړني او ارزونې یې هیڅکله مثبتې پایلې او نتایج نه شي لرلې. هر وخت، چې مونږ غواړو د جهاني حقایقو، خلقتونو او پېښو په اړه څیړني او ارزونې سرته ورسو، باید ټول پورتنی معیارونه یعنی، چې جهان همزمان او هم مکان قانونمند مادي موجودیت لري، دا جهان همیشه د لحظوي تجدد په وضعیت کې دي او هر ه څیړنه او ارزونه هم یوځای د همدغه موجوده وضعیت په بنیاد په نسبي لحاظ پیل کیدلې شي، چې له بده مرغه، په هیڅ یوه بشري علمي - فلسفي تیوریکي څیړنه او ارزونه کې، دغه شرایط په نظر کې نه دي نیول شوي او ځکه خو یې تیوریکو څیړنو او ارزونو مثبتې پایلې او نتایج نه دي درلودلې. خو دا ټولې خبرې، هیڅکله دا معنا نه لري، هرجهاني موجوده وضعیت، چې په هره لحظه کې بد لیري، کومي نښې نښانې او پل یې تر شا نه پاتیري او موجوده وضعیت هم څرنگه چې په قابو او گورت کې نه شي راتلای، نو علمي څیړني او ارزونې گوندې هم هیڅ ارزښت نه لري. مونږ دمخه وویل، چې جهان قانونمند پیدایي، قانونمند پایي او قانونمند بدلون او پرمختیا مومي او دا جهان همداسې هم زمان او هم مکان زور او نوي، همزمان او هم مکان ستاتیک او ډینامیک، . . . ، نو مونږ د همدغه قانونمندیو په بنیاد، خپلې څیړني او ارزونې هر زماني او مکانی بعد ته غزولي او لازم څیړنیز نتایج او محاسباتي اعداد او ارقام تر لاسه کولی شو. د جهاني خلقت الاهي علمي قانونمندی د بشر لپاره د الاهي کلام په وسیله د پیغمبرانو (ع) په واسطه د بشر په ژبه د مشخصو او عامو احکامو، اصولو، اومرو او نواهیو په بڼه د الاهي دین او شریعت له لارې رسیدلې او دانساني ذهني - شعوري مقدراتو او امکاناتو په کچه انساني ذهني خلف علم او یا په بل عبارت انساني ذهني فلسفي علم تشکیل شوي دي. په دې صورت کې مونږ په زغرده ویلي شو، چې: د فلسفي علمي څیړنو موضوع او هدف همداسې، چې د جهاني خلقت د پیدایښت، پایښت، بدلون او پرمختیا قوانین او قانونمندی وپېژني او د خپلو مقدراتو په کچه ددغه پیدایښت، پایښت، بدلون او پرمختیا په کمیت او کیفیت کې، د خپلو ضرورتونو، مجبوریتونو او غوښتنو سره سم په ترکیبي او تجزیوي جوړښتونو کې بدلونونه راولي او د ځان او نورو د استفادې وړ یې وگرځوي. نه دا لکه، د رادا کرشنان په مشرۍ، چې د هندد فیلسوفانو شپيته کسيزي کميټې، د فلسفي موضوع، ددې جهان د آغاز پیدا کول گڼلې ده!

فلسفه دانساني مقدراتو، امکاناتو او نیمگرتیاوو په تناسب د الاهي او قرآني علومو سره د انساني خلافت مناسبت لري او دهمدغه خلافت د عظمت د مقدراتو په کچه، الاهي علم افاده کولی شي. فلسفه دډېرو تورو او ناروا تهمتو سره سره بیا هم په تیرو فلسفي فورمولبندیو کې د مادي، شعور او ټولني د عامو قانونمندیو علم گڼل شوي دي. زه په دې عقیده یم،

دپاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاین تاسو په درنښت همکارۍ ته راوبولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادښت: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

چې ماده، شعور او ټولنه ذاتي توپیر نه لري اولکه څرنگه چې، عالم الاسباب، د الاهي واحد علم د قانونمندیو تابع گڼل کیږي او ټولې قانونمندی پروسې د متداخلو انتگرالي او دیفرنسیالي حرکتونو او انتگرالي او دیفرنسیالي بی شمیره معادلو په واسطه داسې افاده کیږي، چې هیڅ متوالي، نامعین، لا یېتناهي، مهمل، نا مفهوم او دېته ورته اعداد، ارقام مفاهیم په کې نه شي په سترگو کیدلي، فلسفه هم د انساني مقدرات او خلافت د عظمت په تناسب، د الاهي علم بشري ذهني واحد خلف علم گڼل کیږي. نو ځکه دا خبره نه کومه معما، نه کوم پټ راز او نه کوم بی علت معلول دي، چې گوندې څوک دې پرې پوه نه شي، چې ولې تر اوسه پورې په فلسفي علم مخامخ څوک نه دي ورغلي او نن هم څوک د دې کار جرئت نه لري؟

هو! بی له شکه، چې فلسفه اسان علم نه دي. د ټول جهان د قانونمند تحرک او تعامل، په واحد انتگریشن او دیفرنسییشن کې څیرل خو لا په ځای پرېږده، چې د یوې واحدې قضیې او مسئلې قانونمند انتگرالي او دیفرنسیالي تداخل څیرل، حتا په پرنسیب کې ناشوني کار گڼل کیږي او په ځانگړو حالاتو کې به شاید ورته ضرورت هم نه وي. همدا سبب دي، چې ځینې الاهي احکام، لکه دجهان پیدایښت، قدامت او ابدیت، د عالم امر په شکل، چې زماني او مکانی قیوداتو او تأجیل پورې اړه لري او یا لکه الاهي ذاتي پیژندنه، چې د ناممکناتو څخه گڼل کیږي. لکن د دې ټولو خبرو سره سره دغه هر څه، د یوه لوی حقیقت او یا د عیني واقعیتونو په بڼه وجود لري او حتماً په الاهي او قرآني علم کې یا د عالم خلقت او یا د عالم امر په بڼه د هغې ذکر شوي او عملاً د الاهي علم له مخې د هغې قانونمندی وجود لري او ما په ځینې د دغه مسایلو د «عینیت فلسفه، څیړنې او ارزونې» (فلسفه په مادي قدامت، حال او ابدیت کې، ۳۴۴ مخ) « او نورو موضوعاتو کې پرې بحث کړي دي. نو ځکه مونږ نه شو کولی په دغه حقایقو او عیني واقعیتونو سترگې پټې کړو. ما په خپلو څیړنو او ارزونو کې د هغې د پوهې، باور او یقین لپاره تر ورسه پورې کافي ثبوتې او علمي قیاسي او اسقرايي دلایل وړاندې کړي دي.

حقیقت، مادیت او علمیت یو تر بله سره لازم و ملزوم او نه بیلیدونکي پدیدې دي، یو تر بله سره په مناسبت او ارتباط کې څیرل کیدلي، ارزول کیدلي او یواځې په همدغه ارگانیکه بڼه او مناسبتونو سره، له څیړنیزو موضوعاتو قضایاوو او مسایلو څخه سم او رښتیني څیړنیز حقایق او نتایج تر لاسه کیدلي شي.

دا جهان د «کن فیکون» الاهي حکم له مخې ازلي، ابدی او قانونمند پیدایښت، قانونمندی یواځینې لازمي شکل د موجودیت ددې لوی جهان او هر وجود گڼل کیږي او غیر قانونمند موجود اصلاً وجود نه شي لرلی. څرنگه، چې هر خلقت یواځې خدایي او پرته له الله بل خالق وجود نه لري. نو هغه علم، چې دا لوی جهان یې په بنیاد، قانونمند پیدایښت، قانونمند پایې او قانونمند بدلون او تکامل مومي، هم یواځې خدایي خلقت گڼل کیږي او انسان یواځې کولی شي ددغه علم په قانونمندیو معرفت حاصل او دخپلې استفادې وړ وگرځوي. ددې جهان د پدیدو او خلقتونو سره غیر علمي کره وړه هم ناسم، غیر عملي، نا ممکن او بی نتیجې گڼل کیږي. انسان هم یواځې د کافي علمي استعداد لرلو او یو بل ته د هغې د انتقال د امکاناتو په نسبت، په دې جهان کې، د الا هی اکرم خلف مخلوق په حیث منل شوي او ددغه خلافت رسالت، رهبري او عملي کول هم یواځې د انساني مخلوق په عالم قشر پورې اړه لري. یواځې عالم انسان دي، چې دخدایي علم د معرفت استعداد لري او دمادي نعمتونو څخه د پوره او سالمې گټې پورته کونې په منظور د ټولو خلقتونو په معرفت مؤظف او مکلف گرځي دې. هیڅ انسان د هیڅ یوه علم او قانونمندی خالق نه دي. هره قانونمندی په ازلي ډول د هر خلقت او پدیدې د مادي کمې او کیفی جوړښت سره، همزمان او هم مکان لا یټجزا ارگانیک تناسبونه جوړوي.

تخیلي حقایق او تخیلي انساني علوم وجود نه لري او نه کله انسان، حتا دخورا کوچني علمي حقیقت خالق گڼل کیدي شي. انسان یواځې کولی شي د الاهي علمي حقایقو په بنیاد علمي پدیدې ایجاد او داستفادې وړ وگرځوي. هر څوک په دې پوره باور لري، چې خدای تر هر څه لوی ذاتي حقیقت دي، چې هیڅکله د انسان په شعور کې نه ځایږي. نو ځکه انسان د تل لپاره د خدای د پیژندنې او توصیف څخه عاجز دي او یواځې د ډیرو خارق العاده عیني شواهدو له مخې باید انسان پر خپل خدای یقین، ایمان او عقیده ولري. د خدای علم هم لوی او بی ساري دي او انسان یواځې د خپلو مقدراتو په کچه هغه خپلولي شي. همغسې چې خدای واحد دي علم او جهان یې هم واحد دي. ځانگړي علوم په حقیقت کې هیڅ وجود نه لري او هر ډول ویش او دیفرنسییشن په هغې کې پرته له دې چې د انسان په شعوري او علمي بیوسې او نقصان دلالت وکړي بله معنا او افاده نه لري. څرنگه چې الاهي علم د انسان لپاره محاط علم نه گڼل کیږي او دانسان لپاره په اصطلاح باب دندان ځانگړي علوم هم وجود نه لري، نود بشر لپاره مقدر علمي امکانات، څه ډول توضیح کیدلي شي؟ همغسې، چې الاهي علم د انساني مقدراتو څخه ډیر ژور، لوړ او فراخ دي، د الاهي علم انساني خلف علم، چې اصطلاحاً د لاتیني مرکبي کلمې «Philosophia» په واسطه افاده او د میلاد څخه ۶۰۰ کاله دمخه دغه اصطلاح د لومړي ځل لپاره د فیثاغورث په واسطه استعمال او وروسته د افلاطون په واسطه د فلسفي علم د افادې اصطلاحی قائم مقام جوړ شو، چې مادي، شعوري او ټولنیز عام قوانین څیړي، نو د هرې علمه او عالم انسان لپاره نژدې یوشان غیر محاط فکري علم گڼلي شو.

هو! فلسفه په انساني کچه الاهي خلف علم دي، ځکه چې خدای په خپل کلام کې د انسان څخه د خپل خلیفه په حیث ذکر کړي دي، خودا هیڅکله ددې معنا نه لري، چې گوندې، حتا هر عالم دي په الاهي علم او یا د الاهي علم د ځای ناستي علم، فلسفي پر ټولو موضوعاتو باندې پوه شي. په فلسفه پوهېدل، په حقیقت کې، څه ناڅه په ټولو علومو د پوهېدلو په

معنا دي. همدا سبب دي، چې د بشريت په تاريخ كې مشكله ده داسې عالم څوك پيدا كړي شي، چې په فلسفه دي مخامخ ورغلي اوسي او يادي د نيمگړتياوو او اشتباهاتو پرته كومه جامع منلې علمي فلسفي فورمولبندي مونږ ته په ميراث پرېښي اوسي. په حقيقت كې ډېرې پوهان، څرنگه چې په فلسفي عالي او هر اړخيز گلوبال علمي انټرېشن باندې يې فكر نه رسيري، اسانه ورته دا ښكاري، چې د فلسفي د علميت څخه منكر شي. په دې مسئله د « عينيت فلسفه، څېړنې او ارزونې » (ډاکټر حرکت، ۲۰۱۱م) كې پوره بحث شوي دي. په دې ځای كې دومره ويل غواړم، چې: (۱) فلسفه په كل كې د علم لپاره او بالخصوص د الاهي علم لپاره اسم با مسمی نه، بلكه يوه اصطلاحي افاده گڼل كيږي او هغه هم ډير وروسته دغه افادې رواج پيدا كړ؛ (۲) كه ژبني كلماتو او اصطلاحاتو ته هم زير شو اكثره كلمات معنا داره نه دي او لكه په اروا پيژندنه (روان شناسی) كې چې شرطي غير مفهوم ريفلكسونه، چې روسي مشهورو اروا پيژندونكو «پاولوف» او «سيچينوف» په حيواناتو باندې د روشنی او غږ په ذريعه تجربه كړي وؤ، په معنا داره مفهوم بدل شوي وؤ، ژبني غير مفهوم افادې هم ددوام داره استعمال په ترڅ كې د انسانانو لپاره په معنا داره مفاهيمو اووختي دي؛ (۳) په اكثره اديانو كې فلسفي، غير ديني(الحادي) دريز درلوده، نو ځكه د هر چا له خواپه اسانۍ سره د هر ډول سم او ناسم تهمت سزاواره گڼل كيږي شوه؛ (۴) تر هر څه مهم د فلسفي علم هر اړخيز گلوبال انټگرالي او ډېفرنسيالي اړيكي او مناسبونه دي، چې په فلسفي علم پوهاوي يې د هر چا لپاره مشكل گرځولي دي؛ (۵) په تيرو بحثونو كې، سره ددې، چې پوره تاكيد شوي دي، يو ځل بيا تکرارول غواړم، چې دين او علم يو ډول معرفت او يا په بل عبارت علم دين او دين علم دي او فلسفه، چې د الاهي علم انساني ذهني خلف علم گڼل كيږي، څه ډول د ځيني پوهانو په آند غير علمي پدیده او خلقت گڼل كېږي شي؟ په پای بايد ووايم، چې د فلسفي علم موضوع او دڅير نو او ارزونو طريقه يواځې همدغه ده، چې پورته درنو لوستونكو او پوهانو ته وړاندې شوه. زه د خپلو دوستانو او پوهانو په مټ ډپورتنی ليكني مسؤليت په غاړه اخلم او د فلسفي موضوعاتو او مسايلو د څيرنو لپاره دغه شرايط يواځيني لار او امكانات بولم. تخيلي او غير مستند، غير قانونمنددلایل، افادې، منطق او فورمولبندي په دغه ډول علمي مسايلو كې ځای او گنجایش نه لري. د محترمو پوهانو څخه هيله كوم، چې په پورتنی عباراتو او مفاهيمو كې زما د نيمگړتياوو، سهوؤ او خطاوؤ په اصلاح كې مرسته ونه سپموي او خپلي نيوكي لطفاً د ای - ميل له لارې راواستوي. مننه

پای